No. 27.

Sterringa's 5-cent-brochuren.

Verschijnen maandelijks.
Abonnement per 6 maanden 35 ct. fr. p. p.

HET NIEUWE TIJDVAK.

DOOR

LOUISE MICHEL.

PRIJS 5 CENT, fr. p. p. 6 CENT.

25 ex. f 1.—
50 „ - 1.75.
100 „ - 3.—.

J. STERRINGA. — AMSTERDAM.

HET NIEUWE TIJDVAK.

DOOR

LOUISE MICHEL.

De lente is gekomen.

Evenals het plantsap in de maand April, stijgt het bloed in den ouden boom der menschheid (den ouden boom der ellende).

Daar zien we sneeuwklokjes en andere voorjaarsbloemen opkomen uit de teelaarde der dwalingen, die zich opstapelen gelijk doode bladeren. En de oude boom wordt zachtjes bewogen door de lentezuchtjes.

Bloedig ontspruiten de roode bloemen in het mooie bosch. De gezwollen knoppen botten uit. Daar zien we nieuwe bladeren en nieuwe bloemen.

Dit is een stapelplaats der natuur.

Dat zal het direkte gebladerte worden, waarin de vogelnestjes hun plaats zullen vinden en de vruchten zullen rijpen. Tenslotte zal alles terugkeeren in de smeltkroes van het wereldleven.

Evenzoo blaast het morgenkoeltje bij den gulden dageraad der nieuwe Wereld.

Nog zijn de godsdiensten en de Staten dáár, voor onze oogen. Doch lijken vertoonen immers nog het menschelijk uiterlijk wanneer men ze reeds aan den schoot der aarde toevertrouwt?

Het bleeke en stijve der dooden, de lucht der ontbinding, wijst dat alles niet voldoende aan dat het gedaan is met de wezens die ophielden te leven?

In den angst van haar doodstrijd vertoont de oude maatschappij die bleekheid en die ontbinding reeds.

Wees gerust het is gedaan met haar.

Nu sterft het oude gedrocht, dat steeds menschenbloed gedronken heeft, om zijn vervloekt bestaan voort te zetten.

De uitdagende houding, de onophoudelijke wreedheden, de versleten komplotten der oude maatschappij — dat kan alles niet meer baten. Dat is de eeuwendurende winter; de vervloekte wereld moet nu weggaan; thans komt de lente, waarin het menschenras voor zijn kinderen het nest zal bouwen, — voor zijn kinderen die tot heden toe ongelukkiger waren dan de jongen der dieren.

Deze oude wereld moet wel ondergaan, want niets is er mee

veilig, aangezien het instinkt van zelfbehoud bij het ras ontwaakt en ieder door onrust wordt overmeesterd, niet meer kan ademhalen in de verpeste ruïne, en wanhopige blikken werpt naar den gezichtseinder.

Men is de stapelplaatsen voorbijgegaan. Korten tijd geleden geloofden velen dat alles duurzaam was. Tegenwoordig worden de duidelijke feiten nog slechts ontkend door bedrogenen of door schurken. De omwenteling wordt noodzakelijk. Het einde van de uitbuiterij wordt geëischt door aller belangen.

Indien een bijenzwerm door horzels wordt beroofd en geen honig meer in de korf heeft, beginnen de bijen een doodelijken strijd met de bandieten eer ze het werk hervatten.

Wij onderhandelen met de menschelijke horzels, vragen hun deemoedig dat ze een beetje honig in de cellen zullen overlaten, opdat de gansche bijenkorf weder beginnen kan om voorraad in te zamelen ten gerieve der roovers.

De dieren vereenigen zich tegen het gemeenschappelijke gevaar; de wilde buffels gaan met gansche troepen betere weiden zoeken: vereenigd bieden zij weerstand aan de wolven.

Zouden de menschen zich niet vereenigen, om het verschrikkelijke tijdperk te doorworstelen waarin we thans verkeeren? Zouden wij minder verstandig wezen dan de dieren?

Wat zal men aanvangen met de duizendtallen arbeiders die hongerig rondtrekken door de zwarte landen, waaruit zij zooveel rijkdommen te voorschijn haalden ten bate hunner uitbuiters?

Zullen ze zich als troepen wolven laten afmaken?

Indien een Romein niet rijk genoeg was om zijn overtollige slaven naar Karthago te sturen, liet hij ze levend begraven. Een slachting zou te veel geweld gemaakt hebben, doch het lijkkleed van zand is stom. Zal de troep kapitalisten zoo handelen?

Zal men de gevangenissen vullen met de hongerigen? Dan zouden de tuchthuizen weldra geheel vol wezen.

Zal men dan nieuwe gevangenissen bouwen? Er is voor het kwade zelfs geen geld genoeg meer. De koloniën verzwelgen miljoenen. De geheime fondsen zijn uitgeput met het spannen van valstrikken voor revolutionairen.

Zal men dan beproeven om wederom de volkeren met beloften te paaien en in slaap te wiegen?

Dat is moeielijk geworden. Men kan ondanks alle pogingen het gansche jonge geslacht niet meer om den tuin leiden. De geest der Internationale overleefde de fusillades van Versailles.

Luider en krachtiger dan dat bedriegelijk klaroengeschal, klinken overal de roepstemmen van Vrijheid en Gelijkheid, die nieuwe begeerten wakker roepen.

Thans verlangt men de werkelijkheid dezer woorden, die overal gegrift staan, doch nergens in praktijk worden gebracht.

De menschelijke larve ontwikkelt zich; men zal haar vleugelen niet meer in het verbroken omhulsel sluiten.

Alles moet gaan naar de gemeenschappelijke wereldzee, aangespoord door behoefte aan vernieuwing, door vroeger onbekende begeerten, welker ontwikkeling door niets kan belemmerd worden.

Gelijk de waterdruppel gehecht is aan den anderen waterdruppel in dezelfde golf en in denzelfden oceaan, rolt de gansche menschheid in denzelfden storm voort naar het groote doel.

Op den bodem der eeuwen was het menschelijk dier opgeklommen van de familie tot den stam, de horde, tot de natie; en nu klimt het nog, klimt verder, stijgt steeds hooger; de familie wordt het gansche ras.

De talen, die zich ontwikkeld hebben volgens de menschelijke afwisselingen, nemen gelijke woorden aan voor haar nieuwe behoeften, omdat alle volkeren dezelfde behoefte gevoelen: de Revolutie.

En de omwenteling in wetenschap, kunst en nijverheid, maakt meer en meer de wereldtaal noodzakelijk 1), die zich reeds vormt uit zichzelf en de kroon zal wezen van de groote ontluiking.

* * *

De menschenmaatschappij zal niet lang meer gebukt gaan onder oorlogen die enkel voordeel bezorgen aan haar vijanden, haar meesters. Niemand kan beletten dat de zon der toekomst volge op den tegenwoordigen nacht.

In onze dagen kan geen mensch anders leven dan gelijk de vogel op den tak, dat wil zeggen bespied door kat en jager.

Boven de Staten zelf is het Damocleszwaard opgehangen; ze gaan gebukt onder schulden en de leeningen waarvan ze leven raken uitgeput evenals de rest.

De hongerigen verlaten de bosschen; zij trekken door de vlakten en treden de steden binnen: de bijenkorf wil niet langer worden beroofd, de bijen gonzen en toonen de angels. Zij hebben alles voortgebracht en lijden zelf aan alles gebrek.

Zij komen om van ellende, sinds langen tijd reeds. Zij zwerven langs de paleizen die ze hebben gebouwd. Het gras der velden kan hen niet meer voeden, want het is bestemd voor de kudden der rijken.

---

1) Men denke hier niet aan een kunstmatige taal, zooals „Volapük." Elie Reclus beweerde in antwoordt op een vraag, dat een evolutie van engelsch en chineesch samen de toekomstige wereldtaal waarschijnlijk vormen zou. [VERTALER.]

Arbeid is er slechts voor wie genoegen nemen met een schandelijk laag loon of met een veel te langen werkdag.

Daardoor stijgt de woede hooger en hooger. De uitgezogen werkers gevoelen dat ze ook een hart, een maag, een hoofd bezitten.

Dat alles is hongerig, dat alles wil niet sterven, en ze staan op! De boeren ontsteken hun toortsen aan de lampen der mijnwerkers; geen enkele proletariër zal in zijn hol terugkeeren: het is nog beter te sterven terwijl men in opstand is.

De opstand!, dat is de opbruising van het bewustzijn. De opstand is de verontwaardiging en de terugeisching der geschonden rechten.... Wie komt in opstand, zonder dat hij beleedigd werd?

Hoe meer men op de ellendigen zal hebben gedrukt, des te verschrikkelijker zal de opstand wezen. Hoe grooter het aantal misdaden der regeerders is, des te helderder zal men tenslotte de zaken inzien en des te meedoogenloozer zal men rechtdoen.

* * *

„Het kapitaal!" — zegt men met een vreesachtigen eerbied — „men spreekt van het kapitaal te vernietigen!..."

Ja zeker, lang reeds hebben rede en logika het kapitaal veroordeeld: is het kapitaal innerlijk de meerdere van arbeid en wetenschap?

Wat zouden eenige miljoenairs met hun bezittingen kunnen aanvangen, al waren ze eigenaars van alle goud- en diamantmijnen der aarde? Wie zou het goud en de diamant uit den bodem afzonderen?

Geef aan de uitbuiters marmergroeven, zonder menschen om de blokken er uit te halen....

Die lieden moeten het goed begrijpen: ze zijn onbekwaam om zonder de arbeiders van iets partij te trekken. Zouden ze de aarde eten, indien niemand haar vruchtbaar maakte?

De kapitalistische vesting telt sinds lang reeds niet meer mee voor de toekomst.

De goederen die door de kapitalisten in bezit gehouden worden — ten nadeele der menigte onterfden — vormen bovendien een geringe massa in verhouding tot de wonderbaarlijke schatten die de wetenschap ons geven zal.

Men heeft de hel aan de andere zijde van het leven niet vernietigd, om haar op de aarde weder te herstellen. Men heeft die hel verwoest, toen men tot het bewustzijn kwam, dat een God die eeuwig als beul zou optreden, monsterachtig wezen zou. Grooter monster kon men zich niet denken, dan een God, die overal rechtvaardigheid zou kunnen toepassen, doch de wereld voor eeuwig laat voortworstelen in wanhoop en in allerlei gru-

welen. Tegelijk met de hel der godsdiensten, storten de aardsche hellen ineen en het lokaas van zelfzuchtige belooningen, die niets voortbrengen dan ontaarding.

Met deze bedervende belooningen heeft men sommigen zoolang geduld laten oefenen, totdat hun geduld uitgeput is. Met dezelfde belooningen heeft men anderen zoolang overtuigd dat alles op die wijze geschieden moet door de onrechtvaardigheid der eeuwen, totdat hun geweten verlamd is en ze de misdaad bedrijven of dulden.

Dat is voorbij. De sluiers van alle heiligdommen worden verscheurd.

De troonen zijn voorbij evenals de praal van denkbeeldige waardigheden.

Iedere zaak waaraan men niet meer gelooft, is dood.

Men gaat eindelijk bespeuren dat vogels, mieren, bijen, zich in vrijheid groepeeren, om samen den arbeid te verrichten en het hoofd te bieden aan het gevaar dat zich zou kunnen voordoen. Men gaat inzien dat de dieren aan de menschen het voorbeeld geven van een maatschappij-leven.

Hoe zal de kerker van het verleden vallen, die door de stormen des volks aan alle zijden wordt gebeukt?

Niemand weet het.

Zal die kerker instorten?

Zullen die bevoorrechten, de in het nauw worden gedreven door het gemeenschappelijke ongeluk, een reusachtige herhaling opvoeren van den nacht van 4 Augustus?

Zal de vloed des volks de wereld overdekken?...

In ieder geval is het zeker dat de ster der revolutie tenslotte zal opkomen: de mensch wil leven, zooals ieder wezen, en spoedig zal niemand meer kunnen leven — zelfs de uitbuiter niet — wanneer recht niet de plaats van geweld inneemt.

Proletariërs, ambtenaren, kleine kooplieden, kleine grondeigenaars, allen beseffen dat overal in de maatschappij, ieder in zijn moeielijken strijd om het bestaan tegelijkertijd verslindt en verslonden wordt.

De groote grondbezitter, de groote kapitalist, drukt op den kleinen, evenals de winkeliers drukking uitoefenen op de arbeiders. Deze arbeiders passen op elkander dezelfde noodlottige wetten der konkurrentie toe en hebben bovendien het gansche gewicht te torschen der groote en kleine uitbuiters; evenals een graankorrel onder den molensteen worden ze dan ook tenslotte verbrijzeld.

Verder bespeurt men dat de zon en de lucht, die aan allen behooren (omdat men ze niet ten voordeele van enkelen kan verpachten,) ondanks de maatschappelijke ongelijkheid voortgaan met leven schenken ten voordeele van alle. Men ziet dat in den

spoortrein geen enkelé reiziger belet dat de anderen hun bestemming bereiken; dat de brieven en telegrammen die ontvangen werden door den één, hoegenaamd niet de aankomst der brieven of telegrammen beletten die bestemd zijn voor anderen. Integendeel, hoe meer de verkeersmiddelen algemeen worden, des te grooter nut leveren ze op voor ieder.

Voor al deze zaken heeft men geen regeering noodig die tegenhoudt, bevelen en belastingen oplegt, of zelfs die verspilt — doch men heeft arbeid noodig, vernuft en vrije beweging, die leven schenken.

We kunnen dus zeggen dat het beginsel van alles voor allen eenvoudiger wordt. Het wordt helder in de geesten omschreven.

En toch zou men kunnen zeggen dat de zon en de lucht niet gelijk aan allen behooren, aangezien de een duizendmaal meer ruimte en licht heeft dan noodig is, en anderen duizendmaal minder hebben. Daar dit de schuld is van de maatschappelijke ongelijkheden, zal dit daarmee ook verdwijnen.

Welk een ramp is de onwetendheid, waaruit het onrecht voortspruit!

De onkunde van de eerste begrippen der gezondheidsleer is oorzaak dat zooveel stedelingen — die omkomen wegens gebrek aan lucht — deze hoeveelheid lucht nog verminderen.

Als of de gezondheid, de voornaamste bezitting, niet eischte dat men door luchtverversching de ziektekiemen verwijdert uit het hol waarin men ons opeenpakt, uit de fabriek waar men ons berooft!

Alsof men niet wist, dat zuivere lucht een aanvulling is van het vuur tot het gezond maken van onze omgeving!

„Stroomen lucht! stroomen lucht!," welk een eeuwigdurende herhaling klinkt in de ooren van de lieden wier jeugd voorbijging in den zoeten geur der velden, wier longen gesterkt zijn in den gezonden dampkring der schoone Natuur!

Gelukkig is de rijke!

Het is een feit dat geboorte en dood, die twee groote gelijkheidspredikers, zich niet op dezelfde wijze voordoen bij den rijke en bij den arme. Met het oog op onze onrechtvaardige wetten kan het niet anders wezen.

Doch deze onrechtvaardige wetten zullen verdwijnen met de rest: men moet de stoppels wel uitrukken en de aarde omspitten eer men nieuw graan kan zaaien.

* * *

We willen onderstellen dat de zaak gebeurd is, dat in den storm der omwenteling, het stuk drijfhout waarop we rondgeslingerd worden, eindelijk den oever heeft bereikt, ondanks de

lieden die in hun domheid liever zich verzwelgen lieten met de tegenwoordige maatschappij.

En we onderstellen dat de arbeidende bijenzwerm zich vrij in de ruimte verspreidt. Dan zou zij het volgende zeggen:

— We kunnen niet meer leven zooals onze voorvaderen uit het steen-tijdvak, evenmin zooals in de vorige eeuw, aangezien de achtereenvolgende uitvindingen, de talrijke ontdekkingen der wetenschap, de zekerheid verschaft hebben dat alles een honderdvoudige opbrengst zal verschaffen, wanneer men deze ontdekkingen benuttigt tot het algemeen welzijn, in plaats dat een handvol roofvogels zich ervan kunnen bedienen om de rest tot honger te doemen.

De machines, die elk honderden arbeiders dooden, omdat ze nooit anders worden gebruikt dan tot de uitbuiting van den mensch door den mensch, zouden een der bronnen worden van oneindige rijkdommen voor allen, indien ze aan het algemeen behoorden.

Het volk is in onze dagen nog het slachtoffer der machine. Men heeft enkel de raderen verbeterd die den arbeid vermenigvuldigen, doch men raakte met geen vinger aan het ekonomisch raderwerk dat tusschen zijn tanden den arbeiders verscheurt.

Wel zeker! Daar men geen slachthuizen bouwen kan om zich te ontdoen van de voor hun tijd uitgeputte proletariërs, belast de machine zich met deze taak, en het zou jammer wezen wanneer men zulk beulenwerk tegenhield.

Indien daarentegen de machine de slaaf werd van den arbeider, zou voor ieder, voor het algemeen welzijn, worden voortgebracht, hetgeen tegenwoordig door een zoo groot aantal slaven vervaardigd wordt ten behoeve van weinigen en vaak van het enkele individu door wien ze worden uitgebuit. En dan zou elk toch iederen dag voor rust en voor studie meer tijd hebben, dan waarover hij tegenwoordig in een gansche week kan beschikken.

Rust na den arbeid en studie, dat is zoo goed, en zoo zeldzaam, uitgezonderd voor de rijken die er te veel van genieten.

Zoomin als iemand die nooit werkt beseft hoe blij men wezen kan met een weinig rust, zooveel verlangt daarnaar iemand die met arbeid overstelpt is.

Een mensch met ingekrompen en door eigenliefde omsloten hersenen, bezit geen denkbeelden meer. Zijn ideeën zijn dood.

De hersenen zoowel als de maag van den arbeider, worden daarentegen begeerig door de verslindende bedrijvigheid van een gansch ras dat eeuwen lang zonder voedsel was. Deze werkzaamheid wordt nog geprikkeld door het tijdperk van wasdom der menschheid. In het onbeschaafde brein ontkiemen krachtige en fiere denkbeelden, evenals de jonge spruiten in het oerwoud.

Het is wel degelijk het lentetijdperk.

Men kent de fabel van Lafontaine, waarin twee dieven vechten om een gestolen ezel en een derde dief onderwijl zich van den ezel meester maakt. Zoo is de geschiedenis der regeering die wetten maken en de schrokkige Geld-vennootschappen die den werkstaker uithongeren en zich voeden met den afval der oude maatschappijen. Regeeringen en vennootschappen bestoken den arbeider, houden steeds de geweren der orde op zijn borst gericht, en twisten over de vraag of de vennootschap of wel de Staat de exploitatie zal ter hand nemen.

Dan komt de derde dief uit den fabel, onder den vorm van den ondergang, die de mijn zonder mijnwerkers vernielt, de mijn waarin het stof van de verlaten steenkool ontvlamt, de mijn die veroverd wordt door het water, dat stijgt tot een stroom zoodra men den strijd ertegen staakt.

Overal waar de scheppende hand niet meer is, sterft de nijverheid, en deze hand zal de industrie slechts doen herleven, zoodra dit zonder plichtverzuim mogelijk is. Dat zal deze hand kunnen wanneer de mijn behoort aan wie haar doorwoelen, de aarde aan wie haar bevruchten, de machine aan wie haar doen knarsen, dat wil zeggen alle middelen tot voortbrengen en alle voortbrengselen aan ieder en aan allen.

De Revolutie, de geweldige Revolutie, wordt verhaast, aangewakkerd, onvermijdelijk gemaakt, door de dwaasheid der machthebbers.

Het privaat-bezit bestaat niet meer, zoodra de proletariërs liever van honger sterven dan hun meesters, hun bloedzuigers, vet te mesten, en het Kapitaal zal ophouden te zijn evenals de overige dwalingen, zoodra men dit zal verlangen.

Wanneer het den arbeider behaagt om in werkstaking te gaan, wanneer hij opstand verkiest, dan is de aarde zwart gekleurd door de menschelijke mieren. Zij vormen het aantal, het ontzaglijke aantal dat nooit zijn eigen kracht gekend heeft. De wanhoop zal het zijn eigen kracht leeren.

De karwatsslagen leeren dat aan den leeuw in een kooi, de knotsslag leert het aan den stier in het slachthuis. Dan neemt de leeuw in zijn klauwen den dierentemmer die hem geslagen heeft; de stier verbreekt het koord dat zijn kop boog aan de ring der martelplaats, hij ontsnapt en zaait verschrikking waar hij voorbijgaat.

Dat heeft men gezien in 1793 en op den achttiende Maart. Men zag het vaak wanneer de maat vol was en men zal het nog dikwijls zien.

* * *

Niets is nutteloos in de natuur. Evenmin als de lenteknoppen die in April de boomen overdekken, zullen de nieuwe gedachten tevergeefs ontkiemen in het brein der menigte.

Men bedenke goed dat de groote menigte der werkstakers niets van het socialisme wisten. De woorden Vrijheid en Gelijkheid die ze (in Frankrijk) op den gevel der openbare gebouwen lazen, vertelden hun niets.

Doch van die woorden gingen zulke warme stralen uit, dat ze overal de eerste beginselen van gedachten worden. Het menschelijk vee verandert daardoor in menschen.

Wanneer de laatste eenzame zanger gestorven is, komt het koor der zangers, en die zangers zijn de menigte. Gelijk iedereen spreekt en loopt, zal elk zich bedienen van zijn gehoor, van zijn stem, van zijn oogen.

Het oor ontwikkeld zich door een muzikale opvoeding, de oogen worden scherp bij schilders. De handen, die bij den beeldhouwer hout en marmer kunnen bewerken, zullen door de praktijk ervaren worden bij allen; want niemand heeft oogen, ooren, handen om zich er niet van te bedienen. Zoodoende zullen de menschen een trap van ontwikkeling bereiken dien men moeielijk zich kan voorstellen.

Prachtig zal de nieuwe legende wezen, gezongen door ons nageslacht.

Allen zullen dichters en geleerden wezen, allen zullen zich kunnen bedienen van hun vermogens, en dus zal niets overblijven van de tegenwoordige ruwheid.

Wanneer de menschheid zich eindelijk beweegt in het volle licht der vrijheid, zullen tegenwerpingen die berusten op de hedendaagsche zeden nog minder waarde bezitten.

— Hoe zouden luiaards leven? Hoe zouden nijd en afgunst overeen gebracht kunnen worden met gelijkheid?

— Vervallen deze argumenten niet van zelf, wanneer het algemeen welzijn heerschte?

Welja, hoe zullen de nietsdoeners leven.

Zullen er nog niet langen tijd verminkten naar lichaam en geest blijven bestaan, luiaards, menschen die de gebreken van onzen tijd zullen erven?

Luiaards zijn, evenals blinden of dooven, gebrekkelijken, die recht hebben op het leven, en ze zullen leven of liever een plantenleven lijden, zonder iemand schade te berokkenen.

Afgunst, nijd — zullen die eigenschappen van het karakter nog wel mogelijk wezen? Indien de machine den mensch ten dienste staat, en ten voordeele van allen, waartoe zal hij dan nog afgunstig wezen op iets dat hij steeds verzekerd is volkomen te kunnen genieten?

Zal het algemeen maken der wetenschap de dwaasheden van den hoogmoed niet beletten?

Zullen de arbeiders dan vastgeketend blijven aan een beroep dat ze niet kunnen uitoefenen, door gebrek aan bekwaamheid

of omdat het hun niet bevalt? Ze zullen immers steeds nieuwe bestaansmiddelen vinden, wanneer ze zich bij een andere groep voegen.

In plaats der erfenissen onzer dagen, zal ieder in de erfenis der menschheid deelen. Deze nalatenschap is onmetelijk groot en we bezitten er nauwelijksch een denkbeeld van. Zij omvat rijkdommen van alle soorten arbeid, in hun onberekenbare verscheidenheid.

De vrije groepen van vrije individuen; de arbeid tot het welzijn van allen en van ieder. Daartoe moet men wel komen (uit noodzakelijkheid). Het is niet mogelijk dat enkele nietsdoeners, enkele monsterachtige parasieten, de legertroepen zonder tal, de morrende legioenen der arbeiders, tot hun welbehagen laten verdwijnen.

Moeten de lieden wier dood niets zou tegenhouden, den ondergang der gansche soort teweeg brengen?

De zaken zullen trouwens zeer eenvoudig te werk gaan. Gansch Europa, de heele wereld voelt den angst die het voorspel vormt van het baren der Nieuwe Wereld. Daarvoor klopt reeds ieder denkershart.

De tijdperken van steen en brons zijn voorbij. Zoo zal ook ons tijdvak voorbij snellen. We gevoelen den polsslag van zijn doodstrijd, en in zijn dood aanschouwen we de geschiedenis van alle vroegere tijdperken.

Met koelheid voert ieder tijdvak de zaken mee, waarvoor het geestdriftig geweest is. Ze zijn voorbij. En in de lente groeien de dingen die op de vorige pleisterplaats als utopieën beschouwt werden.

De denkbeelden die als bakens werden uitgezet door de verspreide schildwachten, dienen aan wie na hem komen en men gaat onophoudelijk naar tijden die veel meer het Ideaal naderen.

Juist tusschen deze tijden en onze dagen, ligt de periode waarin de menschheid haar wasdom bereikte, en zich niet zonder verzet, de ketenen die haar onbeweeglijk in het spoor houden, laat welgevallen.

Geen in slaap wiegende belofte zal meer menschen bedriegen, die gezien hebben welke onheilen door de lichtgeloovigheid op het menschdom gestapeld worden. Men zal zelfs geen geloof meer schenken aan de voorspiegelingen van verbetering die gegrond zijn op ijdele woorden.

Woorden stuiven naar alle windstreken; eeden en klachten vallen samen in den eeuwigen maalstroom.

Onder den naam parlementarisme verlengt dit den tijd dien we op de tegenwoordige pleisterplaats met ongeduldig heen en weder loopen doorbrengen. Woelig is het tooneel. Zinneloosheid bewoont meer en meer het toppunt der macht; onmacht, woeker,

domheid, dwaasheid — door elkander geschoord — zijn nog overeind.

Doch welke bouwval duurt altoos?

Men kan er dan ook niet aan twijfelen, of de afschuwelijkste van alle bouwvallen — onze maatschappelijke toestand — moet spoedig verdwijnen.

Het is volstrekt noodzakelijk dat men een einde maakt aan deze maatschappij, die een moordhol geworden is.

* * *

Weet ge hoe men zal bespeuren dat de andere wereld niet meer bestaat? Slechts menschen die uit een onderaardschen kerker weerkeeren tot licht en vrijheid, zullen dat kunnen zeggen.

Groepen, die ontstonden door het gemeenschappelijke gevaar en die uitsluitend de algemeene ruïne overleven, zullen natuurlijkerwijze de zaken van algemeen belang overnemen, waarmee tegenwoordig enkel onze doodsvijanden zich bevoordeelen.

Post, spoorweg, telegraaf, mijnen, landbouw, zullen zooveel te meer bedrijvigheid vertoonen, naarmate de betrekkingen tusschen de arbeiders gekenmerkt zullen wezen door het overvloedige leven der bevrijde menigte, die eindelijk onbelemmerd kan ademhalen.

Geen oorlogen meer, geen parasieten meer te verzadigen. De macht van den mensch over de dingen wordt grooter en heilzamer, naarmate het gezag der individuen over elkander vernietigd zal wezen.

Strijd om het bestaan zooals bij wilde dieren, zal dan niet meer heerschen. Alle krachten zullen dienen om de voortbrengselen te doen vermenigvuldigen, opdat ieder zich bade in overvloed. Voor het eerst zullen alle nieuwe uitvindingen, en de wetenschap die eindelijk vrij in haar nasporingen is, dienen aan de gansche menschheid. Schitterend vruchtbaar en vermetel, zal de wetenschap met haar bliksemstralen alles verlichten, wat men in onze dagen nog verstikt en in duisternis hult.

Dat er, helaas!, zooveel krachten besteed worden tot het tegenhouden van den onweerstaanbaren loop van den vooruitgang, komt doordat behalve de menschen die leven door onwetendheid, door dwaling en door onrecht, er nog lieden zijn die daardoor sterven en dat goed vinden. Ook ziet men achterblijvers die zich druk maken over nuttelooze dingen, wijl de verovering daarvan hun veel moeite heeft gekost — dat is natuurlijk — en met woorden zal men de menschen niet van zulke dwaasheden genezen: dat zullen enkel de groote rampen kunnen doen.

Veel menschen zullen nog bezig zijn met redetwisten, wanneer

de vloed der hongerlijders reeds boven ons aller hoofden stijgt. Die vloed stijgt snel en door de overal gemaakte openingen. Het rif dat de wormstekige wereld beschermt, krijgt dagelijks nieuwe bressen, en door deze gaten zal de opstandzee zich een weg banen die alom bruist. Alles komt op zijn tijd.

In dien oceaan storten zich de stroomen der menschheid. Zoo gaan kunst, letteren, wetenschappen heen; zoo verdrinkt alles in de roode baren van de twintigste eeuw, wier schijnsel we reeds bespeuren.

Door den invloed van dezen opkomenden dageraad, lossen de kleine ijdelheden zich op in de onmetelijke liefde voor den menschelijken vooruitgang. De belletjes van roem en eer rinkelen niet meer voor de ooren, voor de harten die branden van dorst naar volmaking.

Alles wat ons onverklaarbaar lijkt, zooals elektriciteit en magnetisme, zal over een gering aantal jaren zulke uitkomsten hebben opgeleverd dat — wanneer men er de ontdekkingen op gebied van scheikunde, landbouw, werktuigkunde bijvoegt — men zich verbaasd zal afvragen hoe de menschen van het einde der negentiende eeuw konden gelooven dat de ellende die de volksmenigte wegmaait een onvermijdelijke ramp is, noodzakelijk tot het welzijn van een handvol bevoorrechten!

Is het niet hoog tijd dat ieder dat wordt: bevoorrechtte? Duurt dat alles nog niet lang genoeg; sleept ieder zijn ijzeren kogel nog niet lang genoeg voort, trekt ieder nog niet lang genoeg aan zijn keten, zonder die te kunnen breken? Breken? Ze zullen allemaal gebroken worden.

Na de revolutie zal de menschelijke larve zich tot vlinder ontwikkelen, gekoesterd door lentezuchtjes. De vlinder zal op de aarde geworpen worden, met verscheurde vleugels misschien. Wat komt er dat op aan, de vlinder heeft de vrije lucht gevoeld; anderen zullen er heen vliegen, allen zullen er heenvliegen op hun beurt, want allen zullen door dezelfde geestdrift worden aangegrepen.

* * *

Waartoe moet men steeds hetgeen onder het huidige verdorven stelsel voorvalt, vergelijken met wat in een gezonde omgeving gebeuren zal?

De vensters die voor de wintersneeuw gesloten waren, openen zich immers wijd voor den warmen zomeradem?

Bezitten de tijdperken van het leven dezelfde behoeften, dezelfde vermogens?

Daarom willen we niet meer bij nietige argumenten blijven stilstaan.

De nieuwe behoeften en vermogens, zijn immers op hun beurt de bron van andere behoeften die weder andere bekwaamheden in het leven roepen.

De mensch maakt zich eigen met kunst, wetenschap en met begrippen van rechtvaardigheid. Ondanks de ongunstige omgeving gevoelt hij zich geroepen door den horizon des lichts.

Het vuur wat uit den gloeiende krater werd geroofd of uit door den bliksem aangestoken bosschen, of dat gewoon was ontstaan door het wrijven van twee stukken hout — dat vuur gaf zulk een krachtigen stoot voorwaarts, dat de mensch het vuur ging aanbidden en er een godheid van maakte, nadat menige Prometheus aan de rotstoppen vastgeklonken was, waar de gieren hem verslinden.

De legende van Prometheus is zeer leerzaam.

De menschen die het meeste belang hebben bij den vooruitgang, verzetten zich er steeds het geweldigst tegen.

Men offerde de eersten die vuur maakten; men geeselde den eerste die de beweging der aarde om de zon verkondigde, en zoo de legende van Josua vernielde zooals men een steen uit een muur trekt en wegwerpt.

Wie goden en koningen aanvielen werden steeds gestuit in hun strijd. Toch zijn de goden neergestort en vallen de koningen. Weldra zullen de woorden van Blanqui waarheid worden: „Noch god, noch meester!"

Al wordt een Prometheus aan de gieren overgeleverd, dan belet dit nog niet dat de stam zich om den gemeenschappelijken haard neerzet. Het verhindert evenmin aan den stoom om zijn wonderen te volbrengen, aan de elektriciteit om nog grooter mirakelen te beloven.

Integendeel, een met bloed besproeid denkbeeld ontkiemt sneller en beter, het vertakt zich dieper; het wordt vruchtbaar in hersenen die door smart gekweld en door hevige hartstochten geschokt worden.

De denkbeelden worden niet sneller, maar toch beter verbreid, naarmate men de menschen treft.

Door de celvensters ziet men ver. Men ziet vooruit, het heden verdwijnt, de geest die een voorgevoel heeft van den nieuwen tijdkring, zweeft in de toekomst.

De oude maatschappij wordt in het nauw gedreven als een dolle hond. Arbeid en wetenschap zullen haar vervangen nog voor zij geheel is omgekomen.

Wat geeft het of ze ons smoort in de krampen van haar doodstrijd, indien ze slechts sterft!

Het recht moet wel zegepralen, indien men tenminste de arbeiders niet in het groot slachten gaat, indien men ze niet neerschiet als troepen huilende, hongerige wolven.

En de lieden die alles voortbrengen, doch brood noch dak hebben, gaan inzien dat ieder wezen een plaats moet hebben aan de rijkbeladen tafel des levens.

Dezen groei der menschenmaatschappij kan men evenmin tegengaan, als men een volwassen mensch naar zijn wieg kan doen terugkeeren.

De wereld heeft haar eerste kindsheid gehad, gewiegd door legenden; vervolgens haar ridderlijke jeugd; thans is zij in den volwassen leeftijd en bouwt reeds het nest voor latere menschengeslachten.

Men ziet individualiteiten. De menschheid waarin alle wezens leven en krioelen, is één en menigvuldig tevens.

Vreemde en stoutmoedige gestalten gaan voorbij, die de nieuwe idee verbinden met het verleden.

Er zijn helaas monsters die aan het bloed der gansche wereld nog niet genoeg hebben: geld, heerschappij, latheid, domheid. De gansche volksmenigte is niet te veel om die monsters te verstikken. Doch we hebben ook fakirs die hun leven wegwerpen zooals men een beker leegstort, de één om een idee, de ander om de wetenschap — doch allen voor de groote triomf.

Na den strijd wil de menschheid leven en zal zich groepeeren op den bevrijden bodem. De sterren trekken elkander aan om samen door de ruimte te wentelen: zoo zullen de menschen vrij hun plaats innemen in de groepen.

De vrije, bewuste, verlichte arbeid zal een vruchtbaren oogst geven, waar men thans verlaten velden aanschouwt.

De kracht van stormen en maalstroomen, die men zal vervoeren als een stuk gereedschap, zal de rotsen verbrijzelen, doortochten in de bergen banen en van de gansche wereld één enkel menschelijk paradijs maken.

Onderzeesche schepen, die den bodem van den oceaan zullen nasporen, zullen verdwenen werelddeelen ontdekken. Misschien zal Atlantide aan onze oogen verschijnen, dood onder het golvenlijkkleed en bleek neerliggend in reusachtige bouwvallen, omslingerd met verbazende zeeplanten doorvlochten met koraalriffen.

De elektriciteit zal de luchtschepen over het ijs der polen voeren, waar men de nachten van zes maanden kan bijwonen, afgebroken door het noorderlicht.

Hoeveel is er nog, wanneer men voor zich ziet, hoeveel dingen die zóó groot zijn, dat men zich onmogelijk met zijn eigen ellendige persoonlijkheid kan bezighouden, wanneer men over dit alles peinst!

Ieder zal gelukkig kunnen wezen in de menschheid. Ieder zal helpen om krachten, gedachte en leven eindeloos te vermenigvuldigen.

In onze schaduw zijn de denkbeelden ontkiemd. Nu werpen ze haar vlammen uit en ziet men overal, beschenen door het ware licht, die dingen die vaag en bedriegelijk gemaakt werden door het duister.

De begrippen Vrijheid, Gelijkheid, Rechtvaardigheid, die zoo lang te lezen waren op kerkers, treden nu in het leven.

Men bewondert de werken van een vereeniging geleerden, kunstenaars, arbeiders. Men heeft de gedenkteekenen bewonderd waaraan meerdere menschengeslachten gewerkt hebben.

De gedachten flikkeren en verspreiden licht. Ze worden beroerd en bevrucht door den strijd. Het hart wordt verruimd en het leven vermenigvuldigt zich.

Een brandende adem gaat over de menschenhoopen. Dat grijpt u aan en werpt u in den stroom, die u in den oceaan der revolutie storten zal.

In dezen zondvloed komen de menschen volstrekt niet in aanmerking. De vooruitgang blijft alleen over, de rechtvaardige onveranderlijke vooruitgang, die bressen maakt in de oude muren.

Welk hoekje der aarde is niet met bloed bedekt. Welke wet dient niet tot strik die ons worgt?

Niets moet behouden worden.

Ge hebt gezien hoe de landbouwer de voren omspit om nieuw graan te zaaien: zoo zullen ook al de lagen der menschenmaatschappij doorwoeld worden om — gelijk oude stoppels — alle maatschappelijke ongerechtigheden in te bedelven.

Dat is noodig!

Voor wie zouden de ontdekkingen, de wetenschap, de machines anders wezen, zoo niet tot schepping van geluk voor allen en tegelijkertijd tot het vermenigvuldigen der levengevende krachten?

Waartoe dient kunstgevoel, wanneer men het bij de menigte verstikt, en met groote moeite kweekt, enkel bij eenige ijdele kunstenaars?

Allen bezitten dezelfde zintuigen, met het onderscheid dat rassen die teveel genoten hebben, nog ongevoeliger hersenen bezitten, dan rassen zonder beschaving.

Wanneer het menschelijk geslacht vijf-en-twintig jaren in het volle licht der vrijheid doorgebracht heeft, zal het verstandsleven zooveel van het tegenwoordig verstandelijk plantenleven verschillen, dat in onze dagen het volk zich dat verschil niet kan voorstellen omdat het te zeer doordrongen is van de praatjes der regeerders.

De leugens van landkaart, ras, soort, sekse, zullen verdwijnen zoowel als de Staten wier laatste lompen we zien wapperen in den storm, gedrenkt met het bloed der eenvoudigen. Niets zal meer overblijven van al deze dwaasheden.

Ieder karakter, ieder vernuft, zal zijn plaats innemen.

Daar de strijd om 't bestaan dan geëindigd is, en de wetenschap de wereld hersteld heeft, zal er geen menschelijk vee, geen proletariërs meer bestaan.

En de vrouw, wier leven tot heden steeds een hel was?

Die hel moet ook verdwijnen met de holle droomen der geheimzinnige hellen.

Dan leeft ieder individu in het gansche menschelijk geslacht; allen leven in elk individu. Zij leven vooruit, waar de gedachte fonkelt, in den grooten vrede, zoo ver dat het eindelooze van den vooruitgang allen duidelijk zal worden.

Op die wijze zal ieder mensch eenige jaren, enkele dagen, de eeuwigheid bezitten, eer hij weerkeert naar de smeltkroes.

* * *

Wanneer men zich in het verleden verdiept, ziet men hoe het zich aan de toekomst voegt als de twee einden van een cirkelboog. Gelijk de geluidsgolven, roept deze cirkel in het oneindige andere cirkels voor den dag.

Zullen de verloren wetenschappen weder ontkiemen, of zijn ze dood? Moest men de nieuwe uitstroomingen afwachten van een nieuwen aanvang? Zal het voldoende wezen wanneer men den bodem omwerkt om aan de kiemen der lente de voorwaarden te geven die noodig zijn voor haar leven?

Hoeveel beschavingen zijn onder gegaan! Hoeveel wetenschappelijke stellingen zijn omvergeworpen door andere hypothesen!

Toch voorwaarts, steeds voorwaarts! Men kan den strijd voor het leven immers reeds dempen, de ledige magen en de algemeene ellende vervangen door het algemeen welzijn!

Daar de hersenen bovendien begeeriger worden dan ooit zal ook tot haar voldoening het nieuwe tijdvak moeten aanbreken.

Is de liefde der menschheid machteloos om het uur der bevrijding te laten slaan, dan zal de verontwaardiging zich daarmee belasten.

De haat is zuiver als staal, krachtig als een bijl. Wanneer de liefde onvruchtbaar is, dan zeggen we: Leve de haat!
